

Висновки

Поліпшення управління прибутком банку потребує виконання завдань щодо забезпечення: максимізації величини прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу банку і ринкової кон'юнктури; оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і припустимим рівнем ризику; високої якості прибутку, що формується; виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам банку; формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку банку в майбутньому періоді; постійного зростання ринкової вартості банку; ефективності програм участі персоналу в прибутку.

Забезпечити ефективне належне управління прибутком банку можна за інтегрованості його із загальною системою управління банком. Вибір альтернативних проектів управлінських рішень повинен здійснюватися на основі системи критеріїв, які банк визначає самостійно. Саме вони визначають політику управління прибутком банку. Проекти управлінських рішень не повинні вступати у протиріччя з

місією (головною метою діяльності) банку, стратегічними напрямками його розвитку.

Список використаних джерел

1. Д'яконова І. Пошук стратегії розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків // Вісник НБУ. – 2008. – №2. – С. 26–31.
2. Криклій О.А. Управління прибутком банку [Текст]: монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 136. – ISBN 978–966–8958–22–9.
3. Рибалка О.О. Розгляд сутності та значення прибутку з позиції банківського бізнесу [Текст] / О.О. Рибалка // Міжнародна банківська конкуренція: Теорія і практика: зб. тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 1 червня 2007 р.). – С. 63–64.
4. Оцінка економічної ефективності діяльності банку / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/2337/1/83-88.pdf>. – Заголовок з екрану.
5. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/>

О.В. ПОПОВИЧ,

К.е.н. доцент, Національний авіаційний університет

В.Е. ТАРАДАЙ,

студент, Національний авіаційний університет

Становлення та розвиток валютного ринку України

Розглянуто порядок становлення та розвитку валютного ринку України, виділенні його суб'єкти та об'єкти, вказані основні учасники валютного ринку, представлені етапи формування валютного ринку в Україні та виділенні проблемні завдання валютного ринку України.

Ключові слова: валютний ринок, валютна система, господарські суб'єкти

О.В. ПОПОВИЧ,

к.э.н. доцент, Национальный авиационный университет

В.Е. ТАРАДАЙ,

студент, Национальный авиационный университет

Становление и развитие валютного рынка Украины

Рассмотрен порядок становления и развития валютного рынка Украины, выделены его субъекты и объекты, указаны основные участники валютного рынка, представлены этапы формирования валютного рынка в Украине и выделены проблемные задачи валютного рынка Украины.

Ключевые слова: валютный рынок, валютная система, хозяйственные субъекты

We consider the order of formation and development of the foreign exchange market of Ukraine, the allocation of its subjects and objects listed the main participants in the foreign exchange market are stages of the foreign exchange market in Ukraine and task allocation problem of the currency market of Ukraine.

Keywords: valyutnyi market, currency system, economic subjects

Постановка проблеми. Новітні процеси, що відбуваються у світовому господарстві, особливо виразно знаходять своє відображення у фінансовому секторі економічних відносин. Різноманітні сегменти фінансових ринків дедалі більше інтегруються внаслідок використання інноваційних підходів до прийняття рішень із питань фінансового управління. У світі посилюється рух міжнародних капіталів, багато країн усувають національні фінансові та торговельні обмеження, надають можливість фінансовим структурам, ринкам та інструментам впливати на їхню економіку.

Питання про сучасний стан валютного ринку України є надзвичайно актуальною, бо саме зараз валютні ринки стали найдинамічнішим сектором міжнародних економічних відно-

син, і за кількістю операцій, і за обсягами оборотів та колом учасників на сьогоднішній день не мають аналогів у світі.

В час економічної нестабільності, особливо важливо проаналізувати всі помилки що були допущені як комерційними так і Національним банком України, зробити все можливе, щоб більше їх не допустити, дослідити стан вітчизняного валютного ринку під впливом світової фінансової кризи, розробити конкретні заходи державних регуляторів щодо подолання наслідків кризи. Саме тому, для написання статті вибрана ця тематика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що особливу увагу цьому питанню приділяють такі вчені як: Я.В. Белінська, Ф.О. Журавка, А.В. Демківський, А.С. Пацен-

ко, В.В. Пилипенко, А.А. Матіос та інші [1–5]. Вище зазначені вчені присвячують свої питання дослідженням сучасного валютного ринку України, його проблемам, їх вирішення та розвитку ринку.

Метою статті є формування уявлення про сучасне становлення та розвиток валютного ринку України.

Виклад основного матеріалу. Успішний розвиток валютних відносин можливий за умови функціонування ринку, на якому можна вільно продавати та купувати валюту.

Валютний ринок — це економічні відносини, що виникають у процесі купівлі–продажу іноземних валют за курсом національної валюти, який складається на основі співвідношення попиту і пропозиції на ці валюти.

За економічним змістом валютний ринок являє собою частину грошового ринку, на якому врівноважується попит і пропозиція на валюту як специфічний товар. Відомо, що за призначенням і організаційною формою валютний ринок — це сукупність спеціальних установ і механізмів, які у взаємодії забезпечують вільний продаж і купівлю національної та іноземної валюти за співвідношенням попиту і пропозиції.

Валютний ринок має атрибути звичайного ринку: об'єкти і суб'єкти, та функціонування ринкового механізму з його елементами: попиту, пропозиції і ціни. Він характеризується особливою інфраструктурою та комунікаціями.

Об'єктом валютного ринку служать валютні цінності, зокрема іноземні, коли суб'єкти цього ринку купують чи продають їх за національну валюту, та національні, коли суб'єкти ринку купують чи продають ці валютні цінності за іноземну валюту. Оскільки на ринку одночасно відбувається продаж іноземної та національної валюти, то вони існують, як об'єкти валютного ринку.

Суб'єктами валютного ринку можуть виступати фізичні і юридичні особи, посередники — банки, брокерські контори, валютні біржі, які «зводять» продавців і покупців валюти та забезпечують організацію купівлі–продажу валюти. Основна мета діяльності всіх суб'єктів валютного ринку є отримання прибутку від своїх операцій.

За характером виконуваних операцій і ступенем ризику валютний ринок включає такі суб'єкти:

1. господарські суб'єкти, які купують і продають валюту, необхідну для забезпечення своєї комерційної діяльності. В основному це експортери й імпортери;
2. інвестори, які вкладають капітал у валютні цінності з метою отримання відсоткового доходу;
3. спекулянти, які постійно купують і продають валюту задля отримання доходу від різниці в їх курсу. Професійними спекулянтами виступають валютні дилери. Ними можуть бути і фізичні, і юридичні особи.;
4. хеджери, які здійснюють операції на валютному ринку від несприятливої зміни валютного курсу;
5. посередницькі банки, брокерські контори, біржі тощо. Можна виділити декілька видів валютних ринків:

– Біржовий валютний ринок. Цей ринок функціонує за встановленими правилами. Валютні біржі виконують посередницькі функції як торгові майданчики. Проте, біржа не може сама виступати як партнер по здійснюваних операціях.

– Міжбанківський валютний ринок. Валютні операції уповноважених комерційних банків в зовнішньому біржово-

му обороті здійснюються без посередників між банками на основі договірних валютних курсів. Поведінка учасників цього сектора валютного ринку визначається їх взаємною домовленістю, а умови операцій є комерційною таємницею.

– Ринок наявних валютних операцій. Існує декілька причин популярності ринку наявних валют. Прибуток (або збиток) на цьому ринку швидко реалізується. Обороти на ринку наявної валюти стрімко зростає завдяки поєднанню властивої йому прибутковості і зниженого кредитного ризику. Ринок наявної валюти характеризується високою ліквідністю (можливістю легко купити або продати даний цінний папір або актив).

Основними учасниками ринку наявної валюти є комерційні і інвестиційні банки, за якими слідує страхові компанії і корпоративні клієнти. Міжбанківський ринок, на якому більшість операцій — міжнародні, відображає глобальний характер валютної конкуренції і досконалість телекомунікаційних систем. Разом з тим, корпоративні клієнти вважають за краще здійснювати валютні операції усередині країни або торгувати через іноземні банки, що працюють в тій же годинній зоні. Не дивлячись на збільшену активність страхових компаній і корпоративних клієнтів, основною торговою силою на валютному ринку залишаються банки. Торгівля на ринку наявної валюти завжди виглядає більш прибутковою, оскільки попит на наявну валюту існує у всьому світі.

Одним з найбільших валютних ринків виступає ринок спот, або ринок негайного постачання валюти (протягом 2–х робочих днів).

Економічні агенти також можуть скористатися послугами термінового (форвардного) валютного ринку. Якщо учаснику валютного ринку потрібно буде купити іноземну валюту через певний період часу, він може укласти так званий терміновий контракт на покупку цієї валюти. До термінових валютних контрактів відносяться форвардні контракти, ф'ючерсні контракти і валютні опціони.

Особливості попиту і пропозиції на валютному ринку зумовлені тим, що об'єктом та інструментом купівлі–продажу тут виступають грошові кошти різної національної належності. Тому попит на іноземну валюту одночасно є пропозицією національної валюти, а пропозиція іноземної валюти є одночасно попитом на національну валюту.

Ціною на валютному ринку виступає валютний курс. Він являє собою вартісне співвідношення двох валют, або «ціну» грошової одиниці однієї країни, вираженої в грошових одиницях іншої країни або в міжнародних платіжних засобах.

Залежно від організації торгівлі валютою валютний ринок поділяється на біржовий та позабіржовий.

Формування валютного ринку в Україні безпосередньо пов'язане з процесами розбудови української держави та реформуванням її економіки. Пройшовши довгий шлях до 2014 року Український валютний ринок пройшов багато етапів, такі як:

- до листопада 1992 р. — радянський рубль;
- 11.1992 — 11.1993 р. — період «плавання» карбованця. Створення Валютної біржі НБУ;
- 08.1993 — створення УМВБ на основі Валютної біржі НБУ;
- 11.1993 — 03.1994 р. призупинення валютних торгів на УМВБ. Тендерний комітет. Фіксовані курси. «Пільговий» та «комерційний» курси;

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

03.1994 – 10.1994 – «валютні аукціони» на УМВБ. «Регульований» курс;

10.1994 – відновлення роботи УМВБ. Розформування тендерного комітету. Скасування фіксованих курсів;

05.1995 – розпочато роботу міжбанківського валютного ринку. Паралельна робота УМВБ та МВРУ;

09.1995 – запровадження анонімних валютних рахунків;

1996 рік – запровадження гривні. Ратифікація VIII статті Статуту МВФ;

1996 – 09.1997 – валютний коридор 1,7–1,9 грн./дол.;

09.1997 – 1998 – розширення валютного коридору спочатку до 1,8–2,25, потім до 2,5–3,5 грн./дол. Заміна анонімних валютних рахунків на кодовані;

09.1998 – тимчасове призупинення торгів на МВРУ;

1999 – валютний коридор 3,6–4,6 грн./дол.;

03.1999 – призупинення торгів на УМВБ;

03.1999 – відновлено торги на МВРУ;

1999 – запровадження Торговельної сесії та Системи підтверджень угод на МВРУ;

2000–2008 рр. – поступова лібералізація валютного ринку України;

09.2008 – фінансова криза, триває до 2014 року [1].

Отже, з вище розглянутого можна виділити у системі валютного ринку міжнародний валютний ринок та національний валютний ринок.

Ефективне функціонування національного валютного ринку в сучасних нестабільних умовах є одним із найпріоритетніших завдань сучасної економіки загалом. Успішний розвиток валютних відносин можливий лише за умови існування особливого ринку, на якому можна вільно здійснювати операції з купівлі–продажу валюти. Такий ринок прийнято називати валютним ринком. Без такої можливості економічні контрагенти просто не змогли б реалізувати свої валютні відносини.

Останні події у світі демонструють важливість впливу валютної сфери на економіку загалом. З початком розгортання світової фінансової кризи Україна була абсолютно не готова до серйозних впливів кризових явищ через паралельне розгортання внутрішніх економічних і політичних факторів.

З початку 2011 року спостерігалася тенденція зростання обсягу чистих надходжень іноземної валюти від нерезидентів, зокрема, за експортно–імпортними операціями та зовнішнім запозиченням.

На функціонування валютного ринку вельми активно впливають стан макросередовища, коливання ділової активності та економічна і політична нестабільність в країні. Тому необхідно розробляти заходи щодо регулювання валютного ринку з урахуванням усіх чинників впливу та загальнонаціональної програми економічного розвитку держави.

Ефективну організацію повноцінних валютних відносин в Україні визначають умови їх належного регулювання, що є об'єктивним процесом інтеграції національного господарства у світову валютну систему і міжнародну економіку. Одне з ключових місць у цьому процесі належить розробці та реалізації валютної політики держави, що охоплює всі необхідні важелі впливу на валютні відносини і є одним із найважливіших елементів у загальній системі заходів щодо підтримання макроекономічної та фінансової стабільності, а також стимулювання економічного росту. Зазначені обставини ви-

значають актуальність дослідження проблем реалізації валютної політики в Україні, що нерозривно пов'язана із процесом становлення та розбудови нашої незалежної держави, а також є відображенням послідовності тих перетворень, які визначали ринкову трансформацію національної економіки і відмову від адміністративно–командних методів управління господарством, у тому числі й валютні відносини. Особливо важливим є роль і значення ефективної реалізації валютної політики в умовах трансформаційних змін в економіці України. Адже, саме валютна політика як одна з головних форм регулювання зовнішньоекономічних відносин набуває ключового значення у практичній реалізації державного впливу на перебіг усіх господарських процесів з метою реалізації стратегії економічного розвитку та розбудови в Україні ефективно функціонуючого ринкового механізму.

Інфраструктура валютного ринку України перебуває в стадії формування й уособлена комерційними банками, що отримали ліцензію на проведення операцій з іноземною валютою. До валютного ринку як системи входить підсистема валютного механізму (правові норми та інститути) і валютних відносин (щоденні зв'язки, в які вступають фізичні та юридичні особи з метою здійснення міжнародних розрахунків, кредитних та інших операцій, спрямованих на придбання або продаж іноземної валюти).

Отже, валютний ринок – один із найважливіших сегментів фінансового ринку, і ступінь його розвитку безпосередньо впливає на стан і розвиток економіки. Сучасний вітчизняний валютний ринок формується під впливом валютної політики держави, яка регулює валютні курси та надає можливість учасникам валютних відносин здійснювати валютні операції й отримувати прибутки, а також створює умови для страхування від валютних ризиків.

Перспективи розвитку валютно–курсової політики в Україні, очевидно, полягають у забезпеченні стабільності обмінного курсу за умови поступового вдосконалення нинішньої системи валютного регулювання, а в перспективі – скасування діючих обмежень на валютному ринку. Курсова стабільність є важливим фактором монетарної, фінансової, загальноекономічної стабільності і створює необхідні умови для реалізації урядом політики економічних реформ та економічного зростання, які існували протягом 1999 – 2000 років, проте не були використані належним чином. Але якщо проведення реформ буде знову відкладене, то здійснені заходи щодо втримання стабільності виявляться не досить гарними і можуть у кінцевому результаті навіть погіршити ситуацію.

Сучасною рисою економіки України є нестабільність її національної валюти і зростання темпів інфляції. Саме за таких умов, зазвичай, перевага надається тій іноземній валюті, яка є резервною у світі, або до якої зберігається велика довіра.

Діюча система валютного регулювання України потребує удосконалення. Це передбачає реалізацію таких заходів: погодженість дій держави з ринковими механізмами, підвищення якості валютного законодавства, зростання ролі державних інститутів у сфері валютного регулювання, удосконалення механізмів застосування форм валютного регулювання. У процесі удосконалення системи валютного регулювання в Україні доцільно використовувати досвід зарубіжних країн з розвинутою ринковою економікою, що

пов'язані з оптимізацією режиму валютного курсу; особливістю застосування валютних інтервенцій за умови дії плаваючого валютного курсу; репатріацією валютних цінностей. Наявність протиріччя між лібералізацією та жорстким контролем валютних відносин, що обумовлено як політичними, так і економічними причинами (низька конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, слабка банківська система, недоінвестування економіки тощо) накладає свій відбиток на процеси нового етапу вдосконалення валютного регулювання. Тому лібералізація системи валютного регулювання повинна здійснюватися поступово, адекватно ринковим перетворенням в економіці з умовою забезпечення виконання основної функції Національного банку України – забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Щоб досягти таких фантастичних цілей, Центральний банк має намір остаточно закріпити за гривнею статус «не лише єдиного інструменту платежів в Україні, а й міри вартості товарів», а також відмовитися «від використання в ціноутворенні та розрахунках будь-яких субститутів на зразок «умовних одиниць»».

Висновки

Виходячи з вище сказаного можна зробити наступні висновки. Україна має платіжний засіб (грошову одиницю) – українську гривню, яка є валютою. В Україні є грошові знаки і чужоземних держав, найпоширенішими з яких є американський долар. Режим функціонування всіх видів валюти в країні є потужним фактором її подальшого соціально-економічного розвитку. Ось чому розглянуті в даній роботі питання валютної системи і валютного ринку є вкрай актуальними.

Національна валютна система України знаходиться у процесі становлення і остаточно ще не сформувалася. Проте її контури і основні тенденції виявилися достатньо безумовно. Національна валютна система України формується з урахуванням структурних принципів світової валютної системи, оскільки країна узяла курс на інтеграцію в світове господарство. Важливим призначенням валютної системи України є розроблення і реалізація державної валютної політики як сукупності організаційно-правових та економічних заходів у сфері міжнародних валютних відносин, спрямованих на досягнення визначених державою цілей.

Для ведення міжнародної торгівлі в умовах існування різних валют людство створило механізм взаємних розрахунків між громадянами і фірмами різних країн – валютний ринок. Інфраструктура валютного ринку України перебуває в стадії формування й уособлена комерційними банками, що отримали ліцензію на проведення операцій з іноземною валютою. Сучасний вітчизняний валютний ринок формується під впливом валютної політики держави, яка регулює валютні курси та надає можливість учасникам валютних відносин здійснювати валютні операції й отримувати прибутки, а також створює умови для страхування від валютних ризиків.

Для успішного функціонування валютного ринку України потрібно вирішити наступні проблемні завдання:

1) прискорення ринкової трансформації, забезпечення фінансової стабільності та інтегрування України до міжнародної спільноти;

2) відповідність умов кредитування України міжнародними фінансовими інститутами пріоритетам її економічного та соціального розвитку;

3) спрямування цих ресурсів на забезпечення економічного розвитку;

4) мобілізація та ефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів;

5) дотримання економічного обґрунтування і загально визначених меж і порогів рівня зовнішньої заборгованості відповідно до міжнародних критеріїв платоспроможності держави;

6) забезпечення відповідної ліквідності;

7) дія механізму вирівнювання (регулювання). Ця мета потребує, щоб: окремі країни проводили економічну та фінансову політику, яка б сприяла підтриманню збалансованої міжнародної системи платежів; фінансові механізми забезпечували регулювання платіжного балансу; уряди сприяли збереженню рівноваги на ринках іноземної валюти.

8) впевненість у міжнародній грошовій системі.

Та першочерговим завданням нашої держави має бути забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Стабільна національна валюта держави – це ознаки її економічної і політичної стабільності, авторитету у світі і благополуччя її громадян. Наша держава вже на початку свого існування зіткнулася з труднощами пов'язаними з утриманням стабільності своєї валюти.

Ми живемо у часи великої інфляції, де кожен день великі стрибки цін та знецінення зароблених грошей. Вивчення та аналіз факторів що впливають на стабільність, вживання необхідних заходів повинне вивести національну економіку з кризи та забезпечити економічне зростання держави

Основним із методів зміцнення української національної валюти повинна стати ефективна урядова антиінфляційна політика, яка повинна виразитись в осмисленому і чітко продуманому державному контролі та регулюванню цін, обмінного курсу та реальної ціни національної валюти.

Розв'язання вказаних завдань реально сприятиме успішному функціонуванню валютної системи і валютного ринку, надійній стабілізації національної валюти України, стане запорукою політичної, економічної і фінансової системи нашої держави.

Список використаних джерел

1. Аналіз проведений на основі даних статистичного бюлетня НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>

2. Белінська Я.В. Проблеми валютно-курсової стабільності в Україні / О. Береславська // Вісник НБУ. – 2013. №2.

3. Журавка Ф.О., Колдовський А.В. – Проблемні аспекти сучасного розвитку валютного ринку України [Електронний ресурс] / Режим доступу – www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prprbsu/2011.../11_31_

4. Журавка Ф.О. Валютна політика Вплив девізиї політик Національного банку України на обмінний курс гривні / Ф.О. Журавка // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – №5(83).

5. Пашенко А.С. – Валютний ринок та його класифікація. Операції на валютному ринку [Електронний ресурс]/Режим доступу – www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/172/knp172_153-15...